

מסורת הש"ס

(א לעיל כט.) (ג ע"ז ט"ק

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מה שדה וכו'
אף וז כ"ו הס"ד ואח"כ מ"ה
ה"ג האל: (ג) ד"ה אלף
וכו' למתכן כשדה תהרס
דסד"א:

מוסף רש"י

שהקדיש שדה חרמו. שדה שהתחיל ישראל והגיע למלך כהן, וכן, שלא יאמר הואיל וכשיגיע יוצג אם לא אפניע אליו מיד גובר ויגאלנו אחר מתחלק לכהנים ציובל, כיון מקדיש שדה אחוה, דהא שדה חרס לגבי כהן אחוה היא, כדמצי כשדה תהרס לכהן תהיה אחוהו, ועכשיו שאני מתוקן כהן שאל, שהיו כיון הול, בשל אחרים אני זוכה. אם היה ישראל מקדיש שדה אחוהו כשיגיע יוצג ויגל, מה שדה אחוהו. שהקדיש ישראל וגאלה אחר מן הכהנים חלק מידו ציובל ותתחלק לכל בני המשמה, כדלמך כפניקין דלעיל (כס:) אחוהו על ואין זו על, אף שדה חרמנו כ' (עשר כס.). הדרין עלך מסכת ערבין

רבינו גרשום

הן ומגרשיהן. כהן מוקפות חומה: והא למיספריהו קיימי. כדלמך (לעיל דף לג:) אין עושין אותן טיירין וכרכים: סד"א אדמספספרי. כל זמן שלא נסתרו אם מכרוס קודם סתירתן ליחלטו קמ"ל: מה ס"ל. כשדה תהרס מה בל שדה תהרס ללמד על שדה היוצאת לכהנים ציובל: שדה חרמו. שדה שהתחיל ישראל והגיע לכהנים. אם לא יגאלנה שהרי היא שלו כשדה אחוה ועכשיו הרי היא תחת ידי כו': בשל אחרים אני זוכה. אם היה שדה אחוה ישראל יוצאה למתחלקת לכל אחיו הכהנים כדלמך בליוך פירקא בפרק אין מקדישין (לעיל דף כה:) אף וז כו': (א) האל קא שקיל ליה ז' כו': ואיש אם קדשיו לו יהיו. ודרשין ליה כהנולד צד"ק (דף קט:) מניין לכהן שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירצה אם יש עליו להציק מטלת או המגדב עולה או שלמים אין צריך לתמס לאנשי משמר אלל הוא עלמנו מקריב ויטול העור ואוכל הבשר ת"ל ואיש את קדשיו לו יהיו: קדשיו לאו כדשופו. ולאו מכח ידידיה כהל צדשופו. כלומר מכח ידידיה קא שקיל להו ולא משלתן גבוה בשכר עבודה: אלל אמר ר"ג. להכי איצטרין למכתב (ט) תהרס דסד"א כו' והאני נמי אחוהו היא ואם הקדישה ולא גאלה לא תחא לכהנים ציובל אלל יהא לו רשות לגאלה לעולם: קמ"ל. היקש דלימקש שדה תהרס לשדה אחוהו של ישראל דתחא ממחת ידו ומתחלק לכהנים דאחוהו היא דיש לה גאולת עולם אלל לעולם:

הן ומגרשיהן (א) הן ומגרש למיסתרינהו קיימי

אמר רב אשי איצטריך סד"א אדמסתתרי צו מסתתרי אי מיודבני ליחלטו קמ"ל תנו רבנן יכשדה תהרס לכהן תהיה אחוהו (ב) מה ת"ל מניין לכהן שהקדיש שדה חרמו שלא יאמר הואיל ויוצא לכהנים והרי היא תחת ידי תהא שלי ודין הוא בשל אחרים אני זוכה בשל עצמי לא כ"ש ת"ל והיה השדה בצאתו ביובל קודש לה' כשדה תהרס וכי מה למדנו משדה תהרס מעתה ה"ו בא ללמד ונמצא למד מקיש שדה חרמו לשדה אחוהה של ישראל מה שדה אחוהה של ישראל יוצא מתחת ידו ומתחלקת לו לכהנים אף שדה חרמו יוצא מתחת ידו ומתחלקת לאחיו הכהנים

אמר רבי בר חמא איצטריך בו' (אלא) אמר רב נחמן [איצטריך] ב"ד בו'. ואם תאמר מאי היא דנאמר דין הוא והלא אין לנו לומר שזוכה צו מטעם קל וחומר אלל מטעם דכתיבי קראי (ד) דלשי כ' יקדיש לרמי צד חמא ולאחוהו עולם לרבי נחמן וי"ל דמכל מקום ניחא ליה לאיתוי קל וחומר כך מסבא: הא קא משמע לן אחוהו אחוהו אין חרמו א"ל. ואם תאמר הא לעיל ילפינן טון מהקישא דמקיש שדה חרמו לשדה אחוה לישראל ואמאי דריש ליה הכא מאחוהו ויש לומר דהכי פירושו קא משמע לן מאחוהו של כהן דאחוהו דוקא יש לה גאולת עולם ואינה מתחלקת לכהנים ציובל אלל שדה חרמו מתחלק לכהנים ציובל (ג) מהיקשא דמקשינן ליה לשדה אחוה מהאני קל וחומר:

הדרן עלך המוכר שדהו וסליקא לה מסכת ערבין

של ישראל ולא היא כשדה אחוהו ליגאל לעולם וכן פש"י:

הדרן עלך המוכר שדהו וסליקא לה מסכת ערבין

המוכר שדהו פרק תשיעי ערבין לד.

הן ומגרשיהן אמיסתרינהו קיימי. וא"ת מאי נפקא מינה אם נסתרו כיון שהיו מוקפות חומה מעיקרא דהא תניא לעיל אשר לו חומה ואע"פ שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכן ושמה י"ל דתחא כרבי טו י"א אלעזר צ"ר יוסי ושאי הכא כיון שהם ראויות שלא יהא להם חומה לא תועיל להם קדושת חומה שהיה קודם לכן (א) כאילו לא היה מעולם:

ב"י דמי התם זוכה. והכל נמי הוי מצי למיפדך (י) כשהוא זוכה בשל אחרים והוי צמשמר שלו אלל הכא רצה לזכות משמר אחר והיא אינה מתחלקת לכהנים של משמר אחר כדפי' לעיל (דף כה.) אלל דעדיפא מינה פריך (ג) שאפילו בזה משמרנו כשיצאה לכהנים אין לזכות מהאני קל וחומר:

אמר רבי בר חמא איצטריך בו' (אלא) אמר רב נחמן [איצטריך] ב"ד בו'. ואם תאמר מאי היא דנאמר דין הוא והלא אין לנו לומר שזוכה צו מטעם קל וחומר אלל מטעם דכתיבי קראי (ד) דלשי כ' יקדיש לרמי צד חמא ולאחוהו עולם לרבי נחמן וי"ל דמכל מקום ניחא ליה לאיתוי קל וחומר כך מסבא: הא קא משמע לן אחוהו אחוהו אין חרמו א"ל. ואם תאמר הא לעיל ילפינן טון מהקישא דמקיש שדה חרמו לשדה אחוה לישראל ואמאי דריש ליה הכא מאחוהו ויש לומר דהכי פירושו קא משמע לן מאחוהו של כהן דאחוהו דוקא יש לה גאולת עולם ואינה מתחלקת לכהנים ציובל אלל שדה חרמו מתחלק לכהנים ציובל (ג) מהיקשא דמקשינן ליה לשדה אחוה מהאני קל וחומר:

עין משפט ונר מצוה

נח א מיי (פ"ד מהלכות ערבין הלכה ג) (נפ"ו שם הלכה ו):

תורה אור השלם

- וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בְּיָבֵל קֹדֶשׁ לַיהוָה כְּשֶׁדֶּה הַתָּרֵס לִבְהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ: וְיִקְרָא כֹּכָא אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לִבְהֵן לוֹ בְּמִדְבָּר ה' י
- וְהָיָה מִגְרֵשׁ עֲרִיבִים לֹא יִקְוָר בִּי אֲחֻזָּת עוֹלָם הוּא לְקָדְשׁ: וְיִקְרָא כֹּה לוֹ

שינויי נוסחאות

[א] ומגרשיהן והא למספריהו קיימי (שי"ט.) [ב] אדמספספרי מודבני וליחלטו [וישאל נחמן] (שי"ט.) [ג] ומתחלקת לאחיו הכהנים אף (שי"ט.) [ד] מרדין הוא בשל כו'. וקלם מזה צדקין ק"ט (ע"צ) (שי"ט.) [ה] ליה. ס"י כולה (שי"ט.) [ו] אדמסתתרי. עד שלא נסתרו (שי"ט.) [ז] ליה כולה (סס"ד) [ח] למכתב כשדה חרמו (שי"ט.) [ט] גיל ברי"י ברי"י אי נמי שאני הכא כ' (צ"ג) [י] כרבי ישמעאל ברי יוסי דפליג עליה דקסבר קדושה ראשונה קדשה לשענה ולא קדשה לעתיד לבא אי נמי אפילו כרבי אלעזר דברייתו (שי"ט.) [יא] לכן והוי ליה כאילו (שי"ט.) [יב] למיפדך מי דמי התם כשהוא זוכה בשל אחרים הוי צמשמר שלו אלל הכא רצה לזכות משמר אחר (שי"ט.) [יג] פריך. ס"א דאפילו פגע יובל במשמרתו אין לו לזכות בה (שי"ט.) [יד] ג"י צ"ק דלשי את קדשיה, טון ילפינן לה מהיקשא (שי"ט.)

^[1] ע"י צ"ק דף ק"ט דמשמע דמיידי כסין, שבא להקריב קרבנותיו צמשמר שאינו שלו דמ"מ עבודהה ועורה שלו ע"י ע"י ואולי דר"ל מדסמין ליה לנא דקל הגר דרשין סמוכין דף קאך נמי מיידי בגול הגר וכגון כסין שגול את הגר דיכול להקריב האשם צמשמר אחר ועבודהה ועורה שלו

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

הַדְרֵן עַלְךָ מִסֻּכַּת עֲרִכִין וְהַדְרֵךְ עָלַי. דַּעְתָּן עַלְךָ מִסֻּכַּת עֲרִכִין וְדַעְתָּךְ עָלַי. לֹא נִתְנָשִׁי מִיָּנֶךָ מִסֻּכַּת עֲרִכִין וְלֹא תִתְנָשִׁי מִיָּנֶיךָ לֹא בַעֲלָמָא הָדִין וְלֹא בַעֲלָמָא דְאִתִּי (ג"פ): ואחר כך יאמר: יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא תוֹרָתְךָ אֲמָנוּתֵנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְתֵהָא עֲמָנוּ לְעוֹלָם הָבָא. חֲנִינְיָא בַר פִּפְא רַמִּי בַר פִּפְא נַחֲמָן בַּר פִּפְא אֲחָאי בַר פִּפְא אָבָא מְרִי בַר פִּפְא רַפְרָם בַר פִּפְא רַכִּישׁ בַר פִּפְא סוּרְקָב בַר פִּפְא אֲדָא בַר פִּפְא דְרוּ בַר פִּפְא:

הַעֲרַב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפוּתֵינוּ עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה כְּלָנוּ אֲנַחְנוּ וְצִאֲצֵאֵינוּ וְצִאֲצֵאי עִמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל כְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלֹא־מִדֵּי תוֹרָתְךָ: מֵאוּיָבֵי תַחֲבֻמְנֵי מִצְוֹתֶיךָ בֵּי לְעוֹלָם הֵיא לִי: יְהִי לְבִי תָמִיד בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֲבוּשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁבַּח כְּפוֹדֶיךָ כִּי בָם חִיַּיתִנִּי: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ לְמִדְּנֵי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן אָמֵן סְלָה וְעַד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשְׁמָת חֻלְקָנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שְׁמָת חֻלְקָנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֲנוּ מִשְׁכִּימִים וְהֵם מִשְׁכִּימִים. אָנוּ מִשְׁכִּימִים לְדַבְּרֵי תוֹרָה וְהֵם מִשְׁכִּימִים לְדַבְּרִים בְּטִלִּים. אָנוּ עֹמְלִים וְהֵם עֹמְלִים. אָנוּ עֹמְלִים וּמִקְבָּלִים שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאִינָן מִקְבָּלִים שְׂכָר. אָנוּ רְצִים וְהֵם רְצִים. אָנוּ רְצִים לַחַיִּי הָעוֹלָם הָבָא וְהֵם רְצִים לְבָאֵר שַׁחַת. שְׁנַאָמֵר וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרִידֶם לְבָאֵר שַׁחַת אֲנָשִׁי דְמִיִּם וּמִרְמָה לֹא יִחְצוּ יְמֵיהֶם וְאֲנִי אֲבֹטַח בָּךְ:

יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי כָשֶׁם שְׁעוֹרֵתֵנִי לְסִים מִסֻּכַּת עֲרִכִין כֵּן תַּעֲזֹרֵנִי לְהַתְחִיל מִסֻּכָּתוֹת וּסְפָרִים אַחֲרִים וּלְסִימָם לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד לְשִׁמּוֹר וּלְעֲשׂוֹת וּלְקִים אֶת כָּל דְּבָרֵי תִלְמוּד תוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה. וְזִכּוֹת כָּל הַתְּנָאִים וְאַמּוּרָאִים וְתַלְמִידֵי חֻכְמָיִם יַעֲמוּד לִי וּלְזִרְעִי שְׁלֹא תִמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זִרְעִי וְזִרְע זִרְעִי עַד עוֹלָם. וְתַתִּיקִם בִּי בְּהַתְּהַלְכְּךָ תִּנְחָה אוֹתְךָ בְּשֹׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עָלַי וְהַקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחָךְ. כִּי בִי יָרְבוּ יָמַיךָ וְיוֹסִיפוּ לָךְ שְׁנוֹת חַיִּים: אוֹרְךָ יָמִים בִּימִינָה בְּשִׁמְאַלָּה עֲשׂר וּכְבוֹד: יְיָ עוֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בַּעֲלָמָא דְּהוּא עָתִיד לְאַתְחַדְתָּא. וְלֵאחֲזִיא מַתְיָא. וְלֵאסְקָא לַחַיִּי עֲלָמָא, וּלְמַבְנָא קְרֵתָא דִּירוּשָׁלַם, וּלְשִׁכְלָל הִיכְלִיָּה בְּגוּה, וּלְמַעֲקָר פּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָאָה מֵאַרְעָא, וְלֵאחְבָא פּוֹלְחָנָא דְשִׁמְיָא לְאַתְרֵיהּ, וְיַמְלִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהּ וְיִקְרִיָּה, וְיִצְמַח פְּרָקְנָה וְיִקְרַב מְשִׁיחֵהּ. בְּחִיבּוֹן וּבִיומִיכוֹן וּבְחִי' דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב, וְאָמְרוּ אָמֵן. יְהֵא שְׁמָה רַבָּא מְבָרַךְ לְעַלְם וּלְעַלְמֵי עֲלָמָי. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמָה דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא דְאֲמִירָן בַּעֲלָמָא, וְאָמְרוּ אָמֵן: עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן, וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תִלְמִידֵיהוֹן, וְעַל כָּל מֵאן דַּעֲסִיק בְּאוּרֵיתָא, דִּי בְאַתְרָא (קְדִישָׁא) הָדִין וְדִי בְכָל אַתְר וְאַתְר, יְהֵא לְהוֹן וּלְבוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חָנָא וְחֻסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיִּי אֲרִיבֵי וּמוֹזוֹן רְיוּחֵי וּפְרָקְנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בְשִׁמְיָא וְאַרְעָא וְאָמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמֵן: עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוּמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן: